

Vertrouwen

'HBO-raad eist noodplan voor taal' kopte *de Volkskrant* op 16 januari. De voorzitter van de raad, Doekle Terpstra, wilde een tussenjaar invoeren voor aspirant-studenten om hen fatsoenlijk te leren lezen en schrijven. Hiermee reageerde Terpstra op de desastreuze resultaten die pabostudenten hadden behaald op een door het Cito ontworpen taaltoets. Maar liefst 68 procent zakte voor deze toets, die op het niveau lag van de eerste klas van de havo. Gedifferentieerd naar vooropleiding zakte 22 procent van de studenten die vwo hadden gedaan, van de oud-havisten zakte 67 procent en mbo-doorstromers gingen aan kop met 85 procent.

Het is echter de vraag of alle commotie die dit bericht veroorzaakte, wel helemaal terecht was. Allereerst kun je je afvragen of de pabostudent model staat voor alle studenten in het Nederlandse hoger onderwijs. Zou een dergelijke toets onder bijvoorbeeld hts-studenten dezelfde resultaten op hebben geleverd en zo ja, zou er zo veel om te doen zijn geweest? Bovendien ging de toets niet alleen om spelling en taalvaardigheid, zoals in de media werd gesuggereerd. Ook metalinguïstische kennis kwam – weliswaar op basaal niveau – aan de orde. Als studenten het naamwoordelijk gezegde niet kunnen benoemen, hoeft dit niets te zeggen over hun taalvaardigheid.

Het is dus te makkelijk om op basis van deze toets algemeen geldende uitspraken te doen. Toch is het terecht zorgelijk te noemen als twee derde van de toekomstige onderwijzers niet het niveau heeft dat ze na afronding van de basisschool zou moeten hebben.

In de media buitelden deskundigen en leken onder tussen over elkaar heen om de schuldvraag te beantwoorden. Een docent Nederlands verklaart in *de Volkskrant*: 'Het is krankzinnig dat scholieren nooit worden afge-rekend op spelling.' Een pabostudent geeft in dezelfde krant het nieuwe leren de schuld: 'Competentiegericht: ammehoela dus.' Toen er later in januari ook nog drie scholieren- en studentenorganisaties protesteerden tegen dat nieuwe leren, en meer lessen en een betere begeleiding eisten, was de politieke maat vol. Er moest een parlementair onderzoek komen naar de vernieuwingen in het onderwijs van de laatste twintig jaar.

Het is op zijn minst humoristisch te noemen dat het hoger onderwijs en de politiek nu de noodklok luiden, terwijl zij zelf aan de wieg hebben gestaan van alle veranderingen in het onderwijs. Zo heeft het hoger onderwijs zelf gevraagd om meer nadruk op vaardighedenonder-

wijs in het vo. En de basisvorming en het studiehuis zijn gedrochten die de politiek zelf heeft gecreëerd.

Maar hoe nu verder? Een parlementair onderzoek kijkt alleen maar naar het verleden en lering trekken uit gemaakte fouten is nou niet bepaald een traditie in het Nederlandse onderwijs.

Het belangrijkste dat zou moeten gebeuren, is het vertrouwen herstellen in de professionaliteit en deskundigheid van de individuele man of vrouw voor de klas. Jarenlang heeft de overheid bij gebrek aan visie een decentralisatiepolitiek gevoerd. Scholen moesten autonome organisaties worden en het ministerie van Onderwijs zou niet langer meer moeten bepalen wat er in de klas gebeurde; dat zouden scholen zelf veel beter kunnen. Dit resulteerde echter niet in meer autonomie voor de docent, maar in een ongebreidelde managementcultuur, die in veel gevallen nog verstikkender was (en is) dan de oude staatsdidactiek van basisvorming en studiehuis.

Het wordt tijd dat de overheid haar verantwoordelijkheid neemt en weer sturing gaat geven aan het onderwijs. Dit kan zij doen door beter gebruik te maken van instrumenten die al tot haar beschikking staan: via eenduidige en specifieke kerndoelen, eindtermen en centrale examens kan de politiek op eenvoudige wijze de onderwijskwaliteit beïnvloeden. Het moet echter aan docenten zelf worden overgelaten hoe zij hun leerlingen die doelen laten bereiken; voor het management blijft in dit scenario nog slechts een faciliterende rol over.

Docenten zijn hoogopgeleide professionals. Zij hebben geen management of overheid nodig om hen te vertellen hoe ze hun werk moeten doen. Leraren kennen hun leerlingen door en door, en kunnen hun brede vakinhoudelijke en didactische repertoire inzetten om goed onderwijs te verzorgen. De realiteit vraagt om een eclectische en niet om een dogmatische benadering van leerlingen. Zoals geen enkele mvt-docent zich tegenwoordig meer bedient van alléén de grammatica-vertaalmethode, zo zal ook geen enkele docent alléén maar projectmatig of zelfstandig werken propageren.

Als we in de komende jaren het vertrouwen in de individuele docenten en hun beroepseer herstellen, dan kunnen vertrouwde lesmethodes die hun nut in het verleden bewezen hebben, samen met vernieuwingen die ook daadwerkelijk verbeteringen zijn, voor nieuw elan in het Nederlandse onderwijs zorgen. ■

Johan Graus, hoofdredacteur